

Grønne indkøb

- en enestående motor for miljørigtige produkter

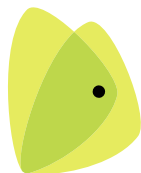

Danmarks Naturfredningsforening

Danmarks Naturfredningsforening er med 140.000 medlemmer og lokale afdelinger i alle landets kommuner Danmarks største natur- og miljøorganisation.

Danmarks Naturfredningsforening arbejder for, at Danmark bliver et bæredygtigt samfund med et smukt og varieret landskab, en rig og mangfoldig natur og et rent og sundt miljø.

**Du har brug for naturen.
Og den har brug for dig!**

Danmarks Naturfredningsforening

Masnedøgade 20, 2100 København Ø.
Tlf. 39 17 40 00, www.dn.dk

© Danmarks Naturfredningsforening 2007.
Tekst: Christian Poll.
Layout: Lone Gudiksen Møller.

Tak for input til Kim Christiansen, Søren Dyck-Madsen, Pernille Hagedorn-Rasmussen, Henriette Lentz, Rikke Dreyer.

Foto: Christian Poll, Lone Gudiksen Møller, Joakim Groth, Erhvervenes Eksportfremme Sekretariat, Det Økologiske Råd, OK, Lauren Beck & Jørgensen, Jacob Dall, Swedspan, Elbil Norge, Albertslund Kommune, Fremtidens-parcelhuse.dk. Grønlykke, Peugeot.

Grønne indkøb

- en enestående motor for miljørigtige produkter

Det offentlige Danmark køber årligt ind for op imod 200 mia. kroner; ser man på hele EU, er det offentliges indkøb i størrelsesordenen 10.000 mia. kroner (16% af EU's bruttonationalprodukt). Offentlige indkøb er ikke kun skoleborde, nej det offentlige køber stort set alt, hvad der kan købes: biler, bygninger, toiletpapir, tekstiler, kaffemaskiner, mad, rengøring, mobiltelefoner og varme. Og indkøbene sker på borgernes regning.

Det siger sig selv, at alle disse produkter må stå for en betragtelig andel af den samlede omsætning af produkter i Danmark og EU. Der er derfor en klar idé med at skubbe på for, at disse indkøb bliver miljørigtige – eller "grønne". For hvis alle disse produkter bliver grønnere, så vil den samlede miljøbelastning blive markant mindre, og erhvervslivet vil forstå, at der er et stabilt marked for miljørigtige produkter. Et sådan signal vil give mange virksomheder blod på tanden til at kaste sig ud i udviklingen af flere og bedre miljørigtige produkter, samt at gøre mere ud af at dokumentere miljøprofilen af deres produkter. Denne udvikling vil have mange fordele, blandt andet mindre miljøbelastning fra produkterne, dvs. både ved produktion, brug og bortskaffelse, og et styrket "grønt" dansk erhvervsliv, som hurtigt vil få klare konkurrencefordele – også i udlandet.

Er grønne indkøb ikke dyre?

Prisen på grønne indkøb

Nogle grønne indkøb vil være lidt dyrere, f.eks. er økologiske produkter ofte lidt dyrere end konventionelle produkter. Alligevel har mange offentlige kantiner i årevis haft økologiske produkter. Miljømærkede produkter er af og til lidt dyrere, men lige så ofte er de faktisk billigere; et eksempel er opvaskemidlet "Vel", som i Kvickly kan fås til kr. 18,95. Et svanemærket opvaskemiddel i næsten samme indpakning koster kr. 16,95. Det sidste produkt opfylder skrappe miljøkrav, tager hensyn til sundheden og er af god kvalitet, dokumenteret og kontrolleret af staten. Det første produkt har husmødre brugt i en generation...

Vel og det miljørigtige alternativ. Det er endda billigst at vælge den miljørigtige.

Hvordan står det til i kommunerne?

Det går ikke særligt godt

Få kommuner har for alvor taget grønne indkøb til sig. Mange har udarbejdet en strategi eller politik for grønne indkøb, men kun få er ambitiøse i det daglige. Der er indgået et partnerskab imellem Miljøministeren og de tre største kommuner i Danmark; Århus, Odense og København, og der findes et kommunalt samarbejde, kaldet Dogme 2000, som arbejder med grønne indkøb. Derudover er det meget begrænset, hvad der sker på området i kommunerne. En evaluering, som Panel for professionelle miljøbevidste indkøb har fået foretaget for 2005 viser også, at det ikke går særlig godt med udviklingen på området. Mange kommuner har f.eks. i en strategi skrevet noget om grønne indkøb, men meget få kan dokumentere, at de rent faktisk belaster miljøet mindre i kraft af miljørigtige indkøb – og det er jo det, som tæller. Men det er vitterligt meget svært at dokumentere, hvor store andele, der er tale om – og endnu sværere at måle, hvad det så betyder for miljøet.

Nøgletal

Miljøstyrelsen har udarbejdet nogle nøgletal, som vi kan trække frem, og som siger lidt om, hvor meget det batter, hvis man vælger miljørigtigt ved indkøb og brug af produkter, se næste side.

Elbiler er nu et realistisk alternativ – I Albertslund Kommune har man i en årrække brugt elbiler til forskellige formål.

Man kan også købe svanemærkede serviceydelser – her rengøring. www.lau-ren.dk

Maling bruges i store mængder til vedligeholdelse af offentlige bygninger; det kan fås blomstmærket. Beck & Jørgensen www.bj.dk.

Hvad betyder **miljøvenlige**

Elpærer

Sammenlignet med en almindelig pære sparer en energisparepære miljøet for 13 kilo CO₂, for hver time pæren er tændt per dag året rundt, og du sparer 29 kr. per pære på din årlige elregning for hver time du har pæren tændt per dag året rundt.

Isolering

Grundig efterisolering af et hus på 120 m² kan spare miljøet for 4.900 kilo CO₂ om året.

Bilvask

Hvis alle der vasker bil hjemme i stedet vasker i en god vaskehal, sparer vi miljøet for 146 kilo bly, ca. 2 kilo cadmium og ca. 6.000 liter olie per år.

varer egentlig for miljøet?

Gamle mobiltelefoner

Hvis alle danskere afleverer deres udtjente mobiltelefon på genbrugsstationen, så kan vi årligt genanvende 2,5 tons bly, 35 tons kobber og 32 kilo guld.

Koge vand

Hvis du hver dag koger vand i elkedlen frem for på komfuret, sparer du omkring 60 kWh per år, og hvis alle husstande gør det samme, kan vi spare det, der svarer til 30.000 husstandes årlige elforbrug.

Benzinforbrug

Når du vælger den stationcar, der kører længst på literen frem for den tilsvarende bil, der kører kortest på literen, sparer du miljøet for ca. 1 tons CO₂ om året.

Hvorfor er **offentlige grønne indkøb** relevante nu ?

Kommunesammenlægningen

Offentlige grønne indkøb er relevante at arbejde med lige nu, fordi den aftale, som tidligere gjaldt for kommuner og amter er udløbet. Samtidig er hele Danmark nu blevet omstruktureret til 98 nye kommuner, som skal finde deres ben på en række forskellige områder – herunder indkøb. Miljøminister Connie Hedegaard mener, grønne indkøb er en god idé, og hun har igangsat det partnerskab, som er nævnt ovenfor, som kun de tre største kommuner har tilsluttet sig. Vi kan ikke forvente nogen indsats fra Regeringen, som løfter de mindre miljøvenlige kommuner op til at tage miljøansvar i forbindelse med indkøb. Derfor er det lokale pres på de nye kommuner yderst vigtigt – et pres, Danmarks Naturfredningsforenings afdelinger kan være en væsentlig del af.

Grønne råd i kommunerne

Danmarks Naturfredningsforening mener, at grønne råd bør etableres i alle kommuner, nu hvor amterne er nedlagt. I det grønne råd sidder de lokale interessenter, herunder Danmarks Naturfredningsforening, rundt om bordet og snakker strategi, plan, natur, miljø osv. Og her vil grønne indkøb være et naturligt emne at drøfte.

Indsats på klimaområdet

Og endelig er klima jo for alvor kommet på dagsordenen såvel globalt som lokalt. Danmark skal være vært for FNs klimatopmøde i 2009. Denne begivenhed er en enestående mulighed for danske kommuner (og alle mulige andre) til at vise, at de kan og vil noget på miljøområdet. Grønne indkøb er en væsentlig indsats i denne sammenhæng, som kan give betydelige CO₂-besparelser. Danmarks Naturfredningsforening har en række indsatser på klimaområdet, som udvikles i 2007-2009, f.eks. Klimakaravanen. Følg med i udviklingen på www.dn.dk og brug indsatserne i sammenhæng, hvor det er muligt.

Miljøminister Connie Hedegaard mener, at offentlige grønne indkøb er en god idé. Hun har igangsat det partnerskab, som kun de tre største kommuner har tilsluttet sig.

Hvad kan man indenfor grønne indkøb i dag?

Hvordan kommer man i gang

I 2003 nedsattes "Panel for professionelle miljøbevidste indkøb", som siden har arbejdet for grønne indkøb på mange forskellige planer – de fortsætter til og med 2008. I dag findes et samlet sæt vejledninger og værktøjer på Den Grønne Indkøbsportal, se links side 14, bl.a. grønne indkøb trin for trin som beskriver, hvordan man i det hele taget kommer i gang.

Miljømærkerne

For en række produkter er det muligt at gå efter miljømærkerne Svanen og Blomsten, og det er nu muligt – også i offentlige udbud – at bruge de krav, som ligger heri. For de produkter, hvor miljømærkerne ikke findes, kan man hente hjælp på Den Grønne Indkøbsportal til, hvad man så kan gøre.

De offentlige udbud

De offentlige udbud er en verden for sig. Der findes en række formaliteter, som skal opfyldes, når kommunen køber ind i større mængder. I dag er det muligt at stille specifikke krav til den miljøkvalitet, man ønsker af dem, som byder ind på et udbud. Her kan Danmarks Naturfredningsforening hjælpe kommunen via noget af den vejledning, som findes – især

på Den Grønne Indkøbsportal. Der er stor forskel imellem kommunerne på, hvordan de organiserer indkøb. Nogle køber ind decentralt, andre køber ind centralt. For staten gælder nogle cirkulærer om energi- og miljøvenlige indkøb, og så er hele staten netop i 2007 blevet pålagt at bruge fælles indkøbsaftaler, hvori der faktisk er stillet visse miljøkrav.

Desværre er kravene ikke imponerende, men det er et stort skridt fremad i forhold til slet ingen krav, som mange statsinstitutioner hidtil har kørt med i sine indkøb. De statslige aftaler er offentlige og kan bruges som "sidste udvej" overfor de kommuner, som er svære at få til at stille ambitiøse krav.

Hvilke aktører er relevante i en lokal indsats om grønne indkøb?

Gode kontakter til kommunen

Mange afdelinger i Danmarks Naturfredningsforening har gode kontakter i det kommunale system, fra embedsfolk til borgmestrene. På alle niveauer kan der være en potentiel interesse for at kaste sig over grønne indkøb. Barriererne kan være mange, men manglende viden er

nok én af de mest almindelige. Derfor kan afdelingen vælge at spille rollen som vidensformidler, som gerne støtter positivt op f.eks. ved at undersøge mulighederne, finde gode eksempler fra andre kommuner, finde information om gode værktøjer, gode erfaringer osv. osv.

De relevante aktører er

- Kommunens politikere, som har brug for nogle gode argumenter for at tage grønne indkøb alvorligt.
- Kommunens embedsfolk, som har brug for gode argumenter og især noget mere teknisk præget information om, hvordan grønne indkøb kan gennemføres.
- Lokale leverandører af produkter og serviceydelser til de lokale myndigheder, som ser et muligt grønt marked, men i dag ikke føler sig sikre på, om der er stor nok efterspørgsel på grønne varer og ydelser.
- Forældrebestyrelser i institutioner, som selv skal udarbejde politikker og føre dem ud i livet.

Hvordan kan man gribe indsatsen an?

Find ud af, hvilke kontakter I har i afdelingen, udpeg en ansvarlig, som har lyst til denne lobby/dialogindsats. Find ud af, hvornår der ligger vigtige møder, strategiplaner, beslutninger i forvaltningen og planlæg indsatsen omkring disse.

Typiske skridt på vejen kunne være:

- Diskutér indsatsen i afdelingen: Find ud af, hvilke kontakter I har, udpeg en ansvarlig, som har lyst til denne lobby/dialogindsats. Find ud af, hvornår der ligger vigtige milepæle i forvaltningens arbejde (møder, strategiplaner, beslutninger) og planlæg indsatsen omkring disse.
- Kontakt kontakterne og foreslå evt. et møde, hvor I kan fremlægge mulighederne for grønne indkøb og eventuelt koblingen til miljørigtigt byggeri. Send gerne materiale efterfølgende og skriv et positivt e-brev med tak for snakken osv.
- Inddrag den lokale presse (brug evt. Danmarks Naturfredningsforenings kommunikationskonsulenter) i en god tone. Fortæl om mulighederne for kommunen, hvis man vælger at tage grønne indkøb alvorligt. Fortæl om de gode eksempler fra andre kommuner og giv oplysninger, som kan bruges i en artikel.
- Vend tilbage til kontakterne med jævne mellemrum, og udforsk evt. nye kontacters mulighed for at bidrage.
- Politisk kan det være en fordel at gå efter et bredt politisk ejerskab. Der kan være rigtig god økonomi i grønne indkøb, og derfor kan en henvendelse meget vel blive taget positivt op over en bred politisk kam. Hvis idéen kommer fra en grøn opposition, kan den risikere at blive skudt ned, alene fordi den kommer herfra. Hav imidlertid kontakten til oppositionen klar, hvis der er behov for en styrkelse af ambitionsniveauet.
- Vend tilbage til medierne efter et skelsættende møde eller beslutning og fortæl historien – gik det godt eller dårligt? Ville politikerne være med til at give kommunen en grøn profil? Blev det for slapt, så det kun blev til en indkøbspolitik uden mål? osv.
- Undervejs kan I indgå alliancer med forældrebestyrelser, som gør noget særligt og med lokale leverandører, som kan levere miljøvenlige produkter. Ved at fremhæve gode eksempler viser I, at det i praksis er muligt – løsningen ligger lige nede om hjørnet.

Koblingen til miljørigtigt byggeri

Det nye bygningsreglement

I 2006-2007 skete en voldsom omstrukturering i Danmark. De 98 nye kommuner får nu og i de kommende år brug for at gennemføre en lang række anlægsarbejder i den forbindelse – fra nybyggeri til ombygning og renovering. I den sammenhæng er der mange driftsmidler at spare og meget miljø at hente, hvis alt dette byggeri opføres som lavenergi-byggeri efter den nye lavenergi-klasse I i Bygningsreglementet fra 2006; man kan også vælge at svanemærke byggeriet eller bruge Bolig+-konceptets dogmer. Miljørigtigt byggeri er altså en oplagt produktgruppe at kaste sig over, når man snakker grønne indkøb. Der er både miljø og økonomi i det – men det kræver fremsyn af kommunens politikere at kaste sig ud i dette.

Folder om miljørigtigt byggeri

Danmarks Naturfredningsforening har også en folder om miljørigtigt byggeri, som du kan bestille via DN-nettet.

I Herfølge ved Køge bygges 76 svanemærkede huse. Udstillingen har turneret i 2006, og i 2007 bliver de fleste huse færdige – se mere på www.fremtidensparcelhuse.dk.

Hur enkelt som helst!
Swedspan Combinett
För skarvning på regler, mellan regler eller som flytande golv
skriv 3 go
Alla våra produkter har Svanen miljömärkning och certifiering enligt ISO 14001.
SWEDSPAN
Tel 0495-495 00, Fax 0495-495 10, www.swedspan.se

Visse byggematerialer findes også som svanemærkede.

Hvor kan man hente mere viden?

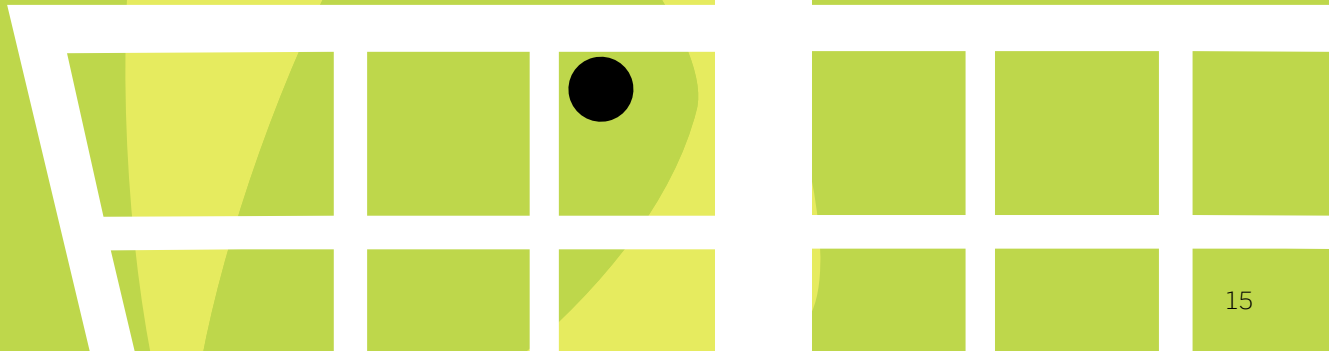
Der er udviklet mange gode publikationer om grønne indkøb igennem de sidste 10 år. Specielt har Indkøbsparket samlet det bedste på den Grønne Indkøbsportal. Til højre er nævnt en række af de bedste publikationer set i forhold til en lokal indsats for Danmarks Naturfredningsforenings afdelinger for grønne indkøb. Desuden findes nedenfor en række lænker til websteder, som er centrale for området og byder på endnu mere information om emnet.

Publikationer:

- Grønne indkøb – kan også være en god forretning (2005)
(gratis fra www.gronindkobsportal.dk)
- Kom godt i gang med grønne indkøb
(gratis fra www.ski.dk/gronneindkob)
- Analyse- og strategiværktøj til grønne indkøb (2005)
(gratis fra www.gronindkobsportal.dk)
- Indkøbssedler
(gratis fra www.gronindkobsportal.dk)
- Tjek på de grønne indkøb
(gratis fra www.buygreen.dk)
- Informations- og uddannelsespakke om grønne indkøb
(gratis fra www.gronindkobsportal.dk)
- Miljømedarbejdere og grønne indkøb - et idékatalog
(gratis fra www.gronindkobsportal.dk)
- Det Økologiske Råd (2006)
DVD-film og pjece om grønne indkøb
(100 kr. hos www.ecocouncil.dk)
- Konkurrencestyrelsen (2002): Offentlige grønne indkøb - en vejledning i mulighederne for at varetage miljøhensyn i forbindelse med afholdelse af udbud.
(gratis fra www.ks.dk/publikationer/udbud/2002/groenindkoeb/ren/)

Websteder:

- Den Grønne Indkøbsportal
(www.gronindkobsportal.dk)
- Miljømærkerne Svanen og Blomsten (www.ecolabel.dk)
- Statens og kommunernes indkøbsservice (SKI)
(www.ski.dk/gronneindkob)
- Miljøindkøbsvejledningerne
(www.miljoevejledninger.dk)
- Elsparefonden (www.sparel.dk)

Grønne indkøb - en enestående motor
for miljørigtige produkter.

Denne folder er henvendt til dig, som er aktiv i Danmarks Naturfredningsforening, og som har brug for hjælp til at komme igang eller videre med en indsats omkring grøn livsstil.

Folderen giver en introduktion til, hvad grønne indkøb er, og hvordan du kan gribe en lokal indstas an. Den indeholder nogle nøgleoplysninger, gode argumenter og veje til at finde mere viden.

God fornøjelse med indsatsen!

Danmarks
Naturfredningsforening

***Du har brug for naturen.
Og den har brug for dig!***

Danmarks Naturfredningsforening
Masnedøgade 20
2100 København Ø.
Tlf. 39 17 40 00
www.dn.dk